

Analiza dela vlade ob 2. obletnici

Strokovni svet Slovenske demokratske stranke je ob drugi obletnici Vlade RS pripravil oceno njenega dela. Analize po resorjih najdete v nadaljevanju.

ODBOR ZA FINANCE, PREDSEDNIK MAG. ANDREJ ŠIRCELJ

Ni ukrepov, ki bi ustavili kaos in ustvarili red na področju javnih financ

V svetu gospodarska in finančna negotovost še vedno obstaja, v Sloveniji pa se povečuje predvsem finančna in socialna negotovost. Sedanja vlada je v zadnjih dveh letih izničila razvoj Slovenije zadnjih šestih let, povečala dolg državnega proračuna za 5 milijard evrov oziroma za več kot 60 % in tako med članicami EU dosegla rekord ter s tem zadolžila prihodnje rodove. Poleg tega je sedanja vlada povečala državna poročstva za več kot četrtino ter povečala stroške za obresti na 1,54 % BDP oziroma v dveh letih za 84 % in Slovenijo po (tem podatku) vrnila v leto 2004. Vlada je ustvarila skoraj 2 milijardi proračunskega primanjkljaja, podvojila število stečajev in nezaposlenost na 100.000 ljudi, izničila konkurenčnost podjetij, povečala negotovost bančnega sistema, negospodarno ravnala z lastnino, kar najbolj nazorno kažeta skorajšnji bankrot največje slovenske banke, če se banke ne dokapitalizira ter nesolvenčno stanje v največji državni igralnici.

Zgovarjanje na gospodarsko – finančno krizo ni utemeljeno, ker je padec gospodarske rasti še enkrat večji od povprečja v državah EU, ki so se soočale z enakimi vplivi krize na gospodarstvo, kot Slovenija.

Temeljni razlog za takšno stanje je podcenjevanje gospodarske in finančne krize, neodgovornost, samozaverovanost in ošabnost ključnih ljudi v vladi. Zato so bili protikrizni ukrepi sprejeti prepozno in še to je bila večina napačnih – in niso dali pozitivnih učinkov. Stanje na področju državnih financ, še posebej na področju zadolževanja, in trošenju proračunskega denarja je nenadzorovano in kaotično. Finančna politika države ne temelji na vnaprej načrtovanih ukrepih, ki bi zagotavljali stabilnost, ampak na ad-hoc dnevnih ukrepih, ki povečujejo finančna tveganja. Takšno vodenje finančne politike države predstavlja nevarnost za stabilnost javnih oziroma državnih financ, je neodgovorno do državljanov in državljanek, kot tudi do Evropske unije, katere članica je Slovenija. Žal, tudi po dveh letih delovanja vlade Boruta Pahorja, na področju javnih oziroma državnih financ ni ukrepov, ki bi ustavili kaos in ustvarili red.

ODBOR ZA RAZVOJ, PREDSEDNIK DR. ŽIGA TURK

Proti-reformne strukturne prilagoditve

Iz Službe vlade za razvoj, ki je bila ustanovljena, da bi pospeševala in koordinirala reformske ukrepe vlade, je nastalo gospodarsko in finančno ministrstvo v senci, koordinacijsko telo za protikrizne ukrepe ter skrbnik semaforja takoimenovanih reform. Vlada se je odpovedala strateškimi dokumentom iz prejšnjega mandata, predvsem Okviru reform, ki so začrtali vsebinsko smer reform. Za svoje reforme ne išče sodelovanja preko ločnic pozicija-opozicija in kljub pobudam SDS ni oživila Partnerstva za razvoj. Opustila je skrb za Svet za konkurenčnost. Predlagane ali izvajane »strukturne prilagoditve« alias »izhodna strategija« so pogosto proti-reformne, saj večajo vmešavanje države v gospodarstvo, večajo število avtonomnih in nikomur odgovornih agencij, zmanjšujejo samostojnost gospodarskih subjektov, zmanjšujejo odgovornost ljudi za lastno socialno varnost, ubijajo poslovne pobude na robu javnega sektorja, večajo regulatorno in administrativno obremenitev in ne zmanjšujejo davčnega bremena.

Ker za vlado ne kaže, da bi imela jasno strategijo in smer, je celo dobro, da SVREZ nima zagnane reformske agende, prav tako pozitivno ocenjujemo posredovanje SVREZ pri delu drugih ministrstev (MF, MG, MDDSZ), ko preprečuje slabe in ekonomsko čudaške poteze. Žal pri tem ni vedno dovolj odločen. Pozitivno je tudi, da je SVREZ je dokončal včlanjevanje v OECD. Po uspešnem

predsedovanju sektor za Evropske zadeve SVREZ v Bruslju ni dovolj poskrbel za vidnost slovenskih idej in pobud.

ODBOR ZA GOSPODARSTVO, PREDSEDNIK MAG. MARKO POGAČNIK

Vlada gospodarstva ne spodbuja, ampak ga celo zavira

Gospodarske razmere v Sloveniji so še vedno izjemno resne. Ključne težave, s katerimi se gospodarstvo sooča, so vprašanje rastoče nelikvidnosti, pomanjkanja naročil in investicij, nedostopnosti kreditov, administrativnih ovir in zapletenih pogojev poslovanja; še vedno predolgi, preveč zbirokratizirani postopki pridobivanja nepovratnih sredstev, premajhne institucionalne spodbude za krepitev aktivnosti, povezanih z internacionalizacijo.

Na domačem trgu, ki pomeni 70 odstotkov vseh prihodkov gospodarstva, primanjkuje naročil, saj so se naložbe tako rekoč zmanjšale za polovico, javna naročila pa zdesetkala. Razen tega je večji del gospodarstva prezadolžen in nelikviden, visok je predvsem delež kratkoročnih virov financiranja, ki bistveno poslabšuje likvidnost. Poslabšali pa so se tudi izidi bank, zato so posojila dražja in jih mnoga podjetja sploh ne morejo več dobiti. Vsi ti podatki kažejo, da se je zmanjšala konkurenčnost gospodarstva.

Obseg gospodarske aktivnosti je glede na lansko leto nižji za četrtno, v številnih dejavnostih je upad še večji, obvladovanje stroškov v podjetjih je na maksimumu, novih naročil ni. Javna poraba se ne znižuje, bolj ko govorimo o razvojnem proračunu, manj ga vidimo, politika trga dela se ne spreminja, internacionalizacija gospodarstva niso le gospodarske delegacije, ki tega ali onega predsednika spremljajo ob njegovem obisku v tujini. Predvideno zmanjšanje zadolženosti v letih 2011 in 2012 lahko pade tudi na račun investicij. Čeprav so investicije v obsegu okrog milijarde evrov, je to bistveno manj, kot bi bilo potrebno.

Struktura gospodarstva ostaja neugodna. Več kot 133.000 ljudi ali 26 odstotkov zaposlenih dela v podjetjih, katera dodana vrednost je nižja od 20.000 evrov, le 24 odstotkov zaposlenih oziroma nekaj več kot 120.000 ljudi ustvarja dodano vrednost nad 40.000 evri.

Slovenija je v zadnjem obdobju izgubila predvsem stroškovno konkurenčnost, saj je rast stroškov dela prehitela rast produktivnosti za šest odstotkov. Prihodki iz prodaje so padli za 14 odstotkov, k čemur so največ prispevale družbe v gradbeništvu, izvoz za 18 odstotkov, neto dobiček za 68 odstotkov, davki od dobička pravnih oseb za 24,6 odstotkov, dodana vrednost za 7,3 odstotka, produktivnost za 4,8 odstotka. Število brezposelnih je preseglo številki 100.000, 60.000 delovnih mest pa ohranjajo intervencijski ukrepi vlade, ki pa se iztekajo. Pričakujemo lahko tudi, da bodo v prihodnosti gospodarski prostor dodatno pretresli nekateri stečaji in prisilne poravnave.

Vlada ne spodbuja gospodarstva, ampak ga celo zavira, saj je malo naredila za spodbujanje domače porabe, ampak sprejema ukrepe v nasprotni smeri kot sta dvig trošarin in krčenje naložb z rebalansom proračuna. Proračun je še vedno naravnani izrazito socialno in bistveno manj v razvoj in konkurenčnost. Ukrepi, ki pa jih je vlada sprejela so v glavnem neučinkoviti ali pa ne delujejo.

ODBOR ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU, PREDSEDNIK MAG. BOŽO PREDALIČ

Slovenski rojaki po svetu za vlado le odvečen strošek?

Ob oceni stanja na področju problematike Slovencev v zamejstvu in po svetu se ni moč ogniti kritiki dela vladnega Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Kljub pričakovanjem, da bo po spremembi v načinu vodenja urada, ki je bila uveljavljena s tem mandatom, pomenila tudi pozitiven premik v načinu razmišljanja o načinu dela in o položaju urada in seveda tudi temu primerno uskladitev zakonodaje ugotavljamo, da temu žal ni tako. Po skoraj polovici mandata sedanje vlade ostaja Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu še vedno le koordinativni organ med posameznimi ministrstvi, ki v okviru svojih

področij dela tako ali drugače sodelujejo s Slovenci izven meja matične domovine. Pomanjkljivosti takšnega načina dela se odražajo predvsem v obliki neenotne politike posameznih ministrstev do slovenskih društev in organizacij v tujini ter v večji nepreglednosti porabe sredstev. Člani odbora za Slovence v zamejstvu in po svetu pri strokovnem svetu SDS smo prepričani, da je potrebno delo in aktivnosti sodelovanja s Slovenci, ki živijo izven meja matične domovine voditi »pod eno streho«. S takšnim načinom dela urada bi zagotovo racionalizirali delo in stroške, predvsem pa bi dosegli enotno politiko ter večjo preglednost. Glede na številne pomanjkljivosti Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja bi bilo smotrno pristopiti tudi k celostni prenovi obstoječega zakona.

Upravičeno je pričakovati tudi bistveno večjo stopnjo aktivnosti ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu v stikih z visokimi predstavniki vlad sosednjih držav. Le te namreč ne spoštujejo vseh podpisanih mednarodnih obveznosti do slovenske manjšine na njihovih ozemljih. Smatramo, da bi se moral minister dosledno in odločno zavzemati za spoštovanje mednarodnih sporazumov in zavez v smislu recipročnosti. Nedopustna so vsakoletna zmanjševanja sredstev namenjenih slovenski manjšini v zamejstvu ob hkratnem doslednem spoštovanju dogovorjenega financiranja italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji s strani slovenske države.

Posebej velja opozoriti na ukinjanju slovenskih lektoratov v tujini pod izgovorom varčevanja. Takšno ravnanje in varčevanje ne glede na posledice je dolgoročno gledano strateško nepremišljeno in škodljivo.

Žal ukinjanje slovenskih lektoratov ni edina nesmotna poteza sedanje vlade v njeni politiki do Slovencev izven matične domovine. V tem smislu velja tudi posebej izpostaviti ustavitev projekta Centra za slovenske študije v Clevelandu, razpustitev projektne skupine za pripravo izhodišč za morebitno odprtje dvojezične gimnazije v Buenos Airesu in podobno.

S takšnim mačehovskim odnosom in ravnanjem sedanje vlade Slovenija posredno izkazuje tudi svoj odnos do naših rojakov po svetu. Ni se moč znebiti občutka, da jih obravnava predvsem kot odvečen strošek. Vsa prizadevanja minulih let, da bi se vsestransko okrepile povezave med Slovenijo in slovenskimi rojaki po svetu se tako prekinjajo in vračajo v sivino popolne nezainteresiranosti. Ob takem stanju se ni čuditi dejstvu, da se visoko izobražen kader Slovencev v tujini medsebojno praviloma ne povezuje temveč se kot individualisti izgublja in asimilirajo.

Izpostaviti velja tudi položaj Spletnega portala Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu (<http://www.slovinci.si/sl/index.aspx>). Portal je bil prvotno zamišljen kot skupen, projekt štirih organizacij civilne družbe v Sloveniji s slovenskimi društvi po svetu z namenom povezovanja in informiranja. Glede na dejstvo, da je portal v končni fazi pristal pod okriljem Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu in da je administrator tega portala uslužbenec tega urada kaže, da se te ambicije niso uresničile, portal, ki naj bi bil nevladni pa da je postal paravladni portal.

ODBOR ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT, PREDSEDNIK DR. MILAN ZVER

Obdobje izgubljenih generacij

Odbor za šolstvo in šport pri Strokovnem svetu SDS izpostavlja naslednje ukrepe Ministrstva za šolstvo in šport RS v prvi polovici mandata:

1. Sprejet Interventni zakon, s katerim je v nejasno prihodnost zamaknjena uveljavitev ukrepa o polovičnem financiranju plačila staršev za ceno vrtca s strani države vsem petletnikom, ki so vključeni v vrtec, s tem pa ogroženo blagostanje zlasti srednjega sloja staršev;
2. Sprejete spremembe in dopolnitve Zakona o vrtcih, ne rešujejo obstoječega problema odpiranja novih oddelkov - zahtevajo le, da se postopek prične, ne pa tudi dokonča. V zakonu je ena dobra rešitev - zahteva, da načrtovalec prostora v prostorske akte ob načrtovanju naselij umesti tudi nujno gradnjo vrtcev;

3. Sprejete spremembe in dopolnitve Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI): Ponovno je težišče odločanja o imenovanju ravnateljev na večinskem delu zaposlenih, s čimer se uvaja preživeto in neučinkovito „samoupravljanje“;
4. Sprejete Spremembe in dopolnitve Pravilnika o šolskem koledarju prinašajo združitev dosedanjih dveh terminov zimskih počitnic, gospodarska škoda se ocenjuje na več kot 12 mio € samo v naslednji sezoni;
5. Sprejete spremembe in dopolnitve Pravilnika o upravljanju učbeniških skladov, v katerem je vlogo odločevalca, ki izbira kateri delovni zvezki se bodo v šoli uporabljali, dodeljena staršem, ki niso strokovnjaki za to področje, učitelji so upravičeno užaljeni, nenamenska poraba denarja pa bo privedla do tožb založnikov (verjetno v naslednjem mandatu);
6. Spremembe in dopolnitve Zakona o osnovni šoli, ki odmika frontalno uvedbo obveznega drugega tujega jezika v osnovni šoli, so v parlamentarnem postopku. Uvajanje obveznega drugega tujega jezika se še vedno omejuje na šole, ki jih minister določi s sklepom, kar je skrajno škodljivo početje, povsem v nasprotju s sprejetimi evropskimi dokumenti na področju večjezičnosti ter kot tako zmanjšuje mobilnost in konkurenčnost naše mladine pri iskanju zaposlitve v evropskem prostoru;
7. Sprejete Spremembe in dopolnitve Zakona o šolski prehrani so ukinile brezplačno šolsko prehrano srednješolcem, uvedle dve vrsti subvencij, splošno in posebno, v osnovni in srednji šoli, hkrati pa povzročile enormno povečanje administriranja,
8. Sprejet Zakon o Nordijskem centru Planica, katerega namen je pospešitev njegove izgradnje. Glede na (ne)aktivnost pri izgradnji tega centra se zdi to bolj zakon za legalizacijo Zavoda za šport Planica, podredno pa tudi za poenostavitev postopkov razlastitve lastnikov zemljišč.
9. Minister Lukšič noče objaviti sodobnih učnih načrtov za osnovno šolo, ki jih je Strokovni svet za splošno izobraževanje sprejel poleti 2008.
10. Na področju otrok s posebnimi potrebami ni storjen še noben premik, enormni stroški brez rezultatov.
11. Ministrstvo je popolnoma neaktivno na področju pozitivne diskriminacije v šolstvu. Kriza se, očitno prenaša v šole, kar se kaže v rezultatih NPZ v posameznih pokrajinah (na to intenzivno opozarja tudi Varuhinja človekovih pravic), Pomurje in del Štajerske zaostaja tudi pri znanju maturantov, kar kaže TIMSS 2009;
12. Med srednjimi šolami poteka boj za čim večje število dijakov, ker vsak prinese več denarja (financiranje po glavi). V ospredju je količina, ne pa kakovost, ni pozitivne diskriminacije (male šole, depriviligirana območja).
13. OECD publikacija Education at a Glance 2010 nas uvršča nekje v sredino, na povprečje, s 85% mladine, ki konča srednjo šolo. Uspešne države na področju šolstva (Finska Koreja) ter tudi gospodarsko uspešne države (Nemčija, Norveška, Koreja, Velika Britanija in Švica) dosegajo tu najmanj 90%. Potrebno bi se bilo približati temu odstotku.
14. MŠŠ ni spodbudilo bistvenih novih strokovnih premikov, tečejo le tisti, ki so bili začeti v času pretekle vlade - medpredmetno povezovanje, zlasti v srednji šoli ter fleksibilni predmetnik v osnovni šoli. Pripravljen poskus na srednji šoli zadeva nivojski pouk v gimnaziji, medtem ko je modularnost in izbirnost v ozadju. Nivojski pouk v gimnaziji utegne voditi v dve vrsti gimnazij, tistim, ki vodijo k univerzitetnemu študiju in tistim, ki se skupaj s strokovnimi šolami z novim nacionalnim programom na področju visokega šolstva usmerjajo k politehniku. Ker je opisana načrtovana delitev na visokem šolstvu deležna močnih kritik vse visokošolske sfere, je tudi poskus v gimnaziji močno vprašljiv.
15. Ni zaznati, da bi se izvajale kakršnekoli aktivnosti za povezovanje izobraževanja s trgom dela in to ne samo kratkoročno.

16. Po podatkih portala MŠŠ je danes razmerje v osnovni šoli: 125.899 učencev v osnovni šoli in 21.037 strokovnih delavcev (brez administrativno tehničnih kadrov) 6 učencev na strokovnega delavca (tu so šteti učitelji in drugi strokovni delavci-knjižničarji, šolski svetovalni delavci, organizatorji šolske prehrane, katerih pa skupno število ne presega 1400) če pa izpustimo posebne šole z izrazito majhnim številom otrok na učitelja (skoraj 1:1) pa je to razmerje 6,19. To kaže na dodatno izboljšanje stanja in še bolj udobno razmerje kot leta 2008. Na učitelja v srednji šoli pa pride 16,86 dijakov na strokovnega delavca, kar kaže na poslabšanje stanja.

17. Število otrok, vključenih v vrtce, je v šolskem letu 2009/10 glede na preteklo leto večje za 7,8 %. V predšolsko vzgojo in izobraževanje v vrtcih in v vzgojno-varstvenih družinah je vključenih nekaj več kot 71.000 otrok, to je 73,9 % vseh otrok ustrezne starosti. Večjo rodnost in zlasti večjo vključenost otrok v vrtce lahko pripišemo ukrepom prejšnje vlade; trend se ustavlja, stopnja rasti prebivalstva v letu je v drugem četrtletju 2010 0,0-odstotna;

18. Delež proračunskih sredstev za izobraževanje v obdobju 2009-2012 stalno zmanjšuje, kar je po naši oceni nesprejemljivo. Vzoredno pa ne zasledimo kakršnekoli ekonomizacije poslovanja šolskega resorja; velik upad je doživelo področje športa ter investicij v športu in šolstvu (ki bi sicer lahko pripomogle k blaženju krize);

19. poslovanje MŠŠ z uporabniki je nezadovoljivo, informacije prepočasne;

20. kljub ogromnim desetletnim vlaganjem v opremo IKT še vedno premalo (1/2) vzgojiteljev in učiteljev uporablja IKT pri pouku.

ODBOR ZA KMETIJSTVO, PREDSEDNIK FRANC SUŠNIK

Prehranska varnost za MKGP obstranskega pomena

Težave na področju kmetijstva, gozdarstva in prehrane v Republiki Sloveniji so po polovici mandata aktualne Vlade RS velike, splošno stanje je slabo. Subvencije odločilno pomagajo v kmetijstvu, ne dajo pa pričakovanih rezultatov. Tako se ni povečala pridelava kvalitetnejše hrane, število kmetij še naprej pada in vse manj je površin obdelovalne zemlje. Na področju razvoja ekološkega kmetijstva zastavljeni cilji niso bili uresničeni, eko živila so bistveno dražja od konvencionalnih, kar se ob hudi gospodarski krizi in zmanjšani kupni moči odraža na trgu.

Problematična je starostna struktura kmetov in nezainteresiranost mladih za kmetovanje. Glavni vzrok je slab dohodkovni položaj kmetijstva ter slabo zdravstveno socialno in pokojninsko varstvo kmetov. Trend zaraščanja in praznjenja podeželja je še vedno najbolj neposreden in jasan dokaz neučinkovite in slabe kmetijske politike.

Poseben problem je nizka stopnja samooskrbe. Hrana znova pridobiva na pomenu in postaja izrazito strateška dobrina, samooskrba s hrano pa se označuje z izrazom nacionalna prehranska varnost. Žal se pridelava hrane v Sloveniji zmanjšuje, zato vedno pogosteje prihaja do pobud za njeno povečanje. Zaščita plodne zemlje je osnova za izboljšanje samooskrbe na področju hrane pri nas.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano po podatkih Eurostata navaja, da je Slovenija med državami članicami EU na 24. mestu po obsegu kmetijskih obdelovalnih površin, saj imamo le 884 m2 obdelovalne zemlje na prebivalca, za samooskrbo pa bi jih potrebovali najmanj 2.000 m2. Naravni pogoji in posestna struktura slovenskega kmetijstva nimajo pomembnejših območij za intenzivno kmetijsko pridelavo in v večini primerov ne dopuščajo pridelave večjih količin kmetijskih pridelkov. S tem povezano se tudi enota vloženih sredstev na enoto pridelka poveča. Vse to vodi v zmanjšanje konkurenčnosti večine kmetijskih pridelkov, na kar kaže tudi nedavni rezultat analize v Evropi po metodologiji FADN, da ima Slovenija v Evropi najmanj produktivno kmetijstvo od vseh držav članic EU.

Za uspeh in obstoj na trgu je potrebno konkurenčnost slovenskega kmetijstva vsekakor izboljšati. Na eni strani je potrebno povečati učinkovitost in konkurenčnost kmetijskih gospodarstev, kjer naravne razmere in ekonomski dejavniki to dopuščajo, na drugi strani pa, kjer naravne razmere ne dopuščajo intenzivne pridelave, z ustreznimi programi vzdrževati poseljeno, urejeno kulturno krajino in poizkušati usmeriti kmetijska gospodarstva v kmetijske okoljske programe, kjer navkljub večjemu vložnemu delu pridelovalci lahko pričakujejo večjo ceno kmetijskih pridelkov, ki bo ekonomsko bolj upravičena.

ODBOR ZA ZDRAVJE, PREDSEDNICA ZOFIJA MAZEJ KUKOVIČ

Vlada se igra z zdravjem ljudi

V odboru za zdravje ocenjujemo, da je področje zdravstva zelo slabo obvladovano, kar je razvidno tudi iz pregleda izvajanja začrtanega programa. Preventivni programi se le delno izvajajo. Zakonodaja, sprejeta tekom mandata vlade Janeza Janše, se ne izvaja ali pa se izvaja samo delno. Reform ni in tudi obljubljenih zakonov ni. Zasebna iniciativa je zamrla, mirujoči predlogi reformnih zakonov gredo v smeri centralizacije in poddržavljanja. Investicije so v mirovanju. Nespretna komunikacija ministra in odločitve o varčevanju pri dežurstvih, od katerih je kasneje odstopil, so povzročili dodatne težave tako izvajalcem, posebej pa še pacientom, ki so jim odložili načrtovane posege. Zavarovalnica ustvarja izgube, čakalne dobe pa se kljub povečanim stroškom daljšajo. Da pa je to manj vidno, ministrstvo ne objavlja aktualnih čakalnih dob. Le posamezne bolnišnice preko medijev opozarjajo na daljšanje čakalnih dob zaradi neuskkljenih pogojev delovanja. Škoda se najbolj odraža na zdravju pacientov, posledično pa tudi na gospodarskih kazalcih (kot posledica povečanja bolniških staležev).

ODBOR ZA VISOKO ŠOLSTVO IN ZNANOST, PREDSEDNIK DR. MATEJ MAKAROVIČ

Množičnost namesto kakovosti

Stanje na področju visokega šolstva vzbuja skrb. Bolonjska reforma in zmanjševanje generacij sta bili premalo izkoriščeni za prehod od množičnega k resnično kakovostnemu in individualiziranemu študiju. Reforma je bila premalo prilagojena potrebam študentov in njihovih kasnejših delodajalcev ter premalo usmerjena k odprtosti v mednarodni prostor.

Slovenskim diplomantom pogosto manjka praktičnih znanj in ustrezne pripravljenosti za gladek vstop v delovno okolje. Visokošolskim institucijam manjkajo sistematične informacije s strani delodajalcev – ne le o zaposljivosti njihovih diplomantov, temveč tudi o njihovih dejanskih rezultatih na delovnem mestu.

Opozarjamo tudi na odločno prenizko stopnjo internacionalizacije slovenskega visokošolskega prostora. Vključevanje mednarodno uveljavljenih tujih profesorjev v pedagoški in raziskovalni proces je na veliki večini slovenskih visokošolskih institucij bolj izjema kot pravilo, celo na doktorski ravni študija.

ODBOR ZA DELO, DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE, PREDSEDNICA MARJETA COTMAN

Socialdemokratska vlada ubila socialni dialog

Na področju EU je brezposelnost svoj vrh dosegla v prvem četrtletju letošnjega leta, od maja dalje pa se počasi, a vztrajno zmanjšuje. Zaposlovanje se krepi celo hitreje od pričakovanj, napovedi za naslednje mesece so optimistične. V Sloveniji so razmere drugačne, število brezposelnih je najvišje doslej, ponovno se krepijo strukturne težave, čas brezposelnosti se podaljšuje. Evropski cilj, doseči 75% stopnjo zaposlenosti, se oddaljuje.

Slaba gospodarska situacija in naraščajoča brezposelnost se odražata tudi v vse večjih socialnih stiskah ljudi. Število prejemnikov socialne pomoči izrazito narašča, pritiski na javne finance so tudi na tem področju vse večji.

Vlada je za ohranjanje zaposlenosti sprejela precej ukrepov in za to namenila izdatna finančna sredstva, vendar so bili ukrepi premalo učinkoviti. Medtem ko je bil na področju varnosti zaposlitve narejen korak naprej, ustrezni ukrepi na strani zagotavljanja večje prožnosti niso bili sprejeti. Vlada z interventnimi ukrepi gasi požare in namenja vse več sredstev za vzdrževanje socialne varnosti brezposelnih, s subvencijami podjetjem umetno ohranja delovna mesta, celovite strukturne reforme na trgu dela, ki bi skupaj z reformami na drugih področjih na dolgi rok zagotovila nova, zdrava delovna mesta z višjo dodano vrednostjo, pa ni.

ODBOR ZA JAVNO UPRAVO

»Šparajmo«, pa naj stane, kolikor hoče...

Če je Drnovškova vlada odigrala svojo vlogo s pripravo sistemskega zakona za plačno reformo in Janševa z izvedbo te reforme, je bila naloga Pahorjeve vlada na tem področju obvladati plačno maso v kriznih časih ob spoštovanju socialnega dialoga in izvesti nujne korekture sistema, ki sta ga zgradili prejšnji vladi. Ugotovimo lahko, da je na vseh treh področjih odpovedala.

Vlada je s pogajalsko nespretnostjo in ravnanjem po načelu »varčujmo, pa naj stane, kolikor hoče«, povzročila veliko škodo (stavka javnega sektorja), ne da bi dosegli kakšne varčevalne učinke (čeprav so bili sindikati pripravljeni na bistveno popuščanje). Opozarjamo tudi na veliko rast števila zaposlenih v javnem sektorju, ki bi jo moral nadomestiti trend zniževanja. Problematično je tudi avtomatično napredovanje, namesto da bi omejili delež nadpovprečnih letnih ocen (odlično in prav dobro), ki omogočajo napredovanje.

Premier Pahor je pred volitvami obljubljal »novo kadrovske paradigmo« in kasneje izjavil, da z njo vlada »stoji ali pade«. Praksa je pokazala velika odstopanja od tega principa, na kar smo sproti opozarjali. Politično kadrovanje je dobilo velike razsežnosti, na kar je po odstopu opozoril celo predsednik »kadrovske-akreditacijskega sveta«, ki ga je imenovala sama vlada.

V javni upravi se je kljub izjemno kompetentnim ekipam na ministrstvu za javno upravo zaradi pomanjkanja političnega vodenja in podpore ustavil razvoj na področju odpravljanja administrativnih ovir in e-uprave, kar je še posebej zaskrbljujoče v času gospodarske krize, ko bi bilo nujno intenzivno izboljševati pogoje za poslovanje gospodarstva in zagotavljati konkurenčno administrativno okolje.

ODBOR ZA PROMET, PREDSEDNIK ROBERT ČASAR

MzP izgublja za Slovenijo pomemben 5. eurometni koridor

Odbor za promet pri Strokovnem svetu SDS soglasno ugotavlja, da na področju prometa vlada ni izpolnila svojih programskih usmeritev in predvolilnih obljub, prav tako pa prometno ministrstvo ni bistveno vplivalo na obvladovanje kriznih razmer v slovenskem gospodarstvu. Kot edini ukrep za spremembo klavnega stanja v prometu se je izpostavil poskus oblikovanja nekakšnega vseslovenskega prometnega holdinga, v katerega dobrobiti ne verjamejo niti od vlade postavljeni vodilni kadri, kaj šele ostali deležniki v holding povezujočih državnih podjetij. Ker je iz javne razprave razbrati, da se pobudniki holdinga že umikajo pred prevzemanjem odgovornosti za posledice oblikovanja takšnega holdinga, se je odbor odločil, da zaenkrat o tem vladnem projektu ne bo posebej razpravljal. Omeniti velja le, da je ministrstvo za promet v senci oblikovanja vseslovenskega logističnega holdinga brez kakršnekoli strokovne razprave v parlament poslala spremembo zakona o železnicah, ki v osnovi predvideva oblikovanje holdinga SŽ.

Ugotovitve Odbora za promet pri Strokovnem svetu SDS so naslednje:

1. vlada do sedaj ni uresničila niti ene predvolilne obljube ali programske usmeritve s področja prometa,
2. prometno ministrstvo se ni učinkovito vključilo v reševanje gospodarske krize v Sloveniji,

3. v okviru programa SDS za naslednje volitve je potrebno opredeliti smernice razvoja prometnega sistema Slovenije, ki morajo iskati potrditev v novi Strategiji razvoja prometa za naslednjih deset let,
4. odbor za promet je mnenja, da je potrebno prometni sektor v Sloveniji ponovno gospodarsko ovrednotiti bodisi skozi vključitev prometa v organe MzG ali skozi temeljito reformo MzP,
5. Geo-prometni položaj Slovenije se je končno začeti obravnavati kot naravno bogastvo ter ga kot takega kontinuirano razvijati in promovirati na globalni ravni,
6. Intenzivno je treba nadaljevati s privatizacijo v prometnem sektorju in tako nosilnim podjetjem zagotoviti ustrezne stroške partnerje s tem pa nove razvojne možnosti, povečanje tržnih deležev ter strokovno in odgovorno upravljanje.

ODBOR ZA PRAVOSODJE, PREDSEDNIK DR. LOVRO ŠTURM

Politično podrejeno pravosodno ministrstvo

Stanje v pravosodju je alarmantno. Slovenija postaja nepravna država, v sodnih postopkih se dogajajo hude zlorabe, posamezniki, ki imajo moč in denar ter vpliv, pa so nedotakljivi. Kazenski postopki zoper njih ležijo v predalih, zastarajo, ko pa potrebujejo odločitev sodišča o njihovih pravicah, sodišče sprejme nezakonite odločitve v nekaj dneh, sodbe so napisane še isti dan, kot je bila seja senata in še isti dan po faksih vročene strankam. Projekt odprave sodnih zaostankov se ne uresničuje. Novi kazenski zakonik še posebej glede gospodarskega kriminala, korupcije, neplačevanja socialnih prispevkov in drugih, se ne izvaja. Minister želi s podrejanjem tožilstva imeti vpliv na pregon storilcev kaznivih dejanj in onemogočiti učinkovitost dela tožilstva. Privatizacija zemljiške knjige bo povzročila več kot 30 milijonov evrov dodatnih dohodkov notarjev na breme državljanov, podjetnikov in tudi davkoplačevalcev, hkrati pa se bo v proračunu občutno zmanjšal prihodek iz naslova sodnih taks. Delo v splošno korist in druge oblike alternativnega izvrševanja kazenskih sankcij se ne izvaja, nasprotno se povečuje represija, prekrškarje pa se zapira med najhujše storilce kaznivih dejanj. Minister mimo obveznosti v okviru EU množično potuje po tujini za promocijo svoje mediacije in vedno bolj vidno zapravlja denar davkoplačevalcev.

Zagotavljanje pravne države kot temelja demokratične družbe je sicer dolžnost vseh državljanov, največjo odgovornost pa nosijo tisti, ki delujejo na področju pravosodja. Od njih pričakujemo, da bodo s svojo strokovnostjo in znanjem odgovorno opravljali svoje delo, krepili zaupanje v pravno državo in zagotavljali enakost vseh pred zakonom. Državljeni Slovenije, demokratične države v srcu Evrope, si to ne le zaslužimo, ampak tudi pričakujemo in zahtevamo.

ODBOR ZA NOTRANJE ZADEVE, PREDSEDNIK DRAGUTIN MATE

Priča smo absolutni podreditvi celotnega sistema notranjega ministrstva s strani LDS.

Področje, ki ga pokriva Ministrstvo za notranje zadeve RS (MNZ), je od prevzema mandata sedanje vlade pravzaprav področje, kjer se je in se politika, še posebej izrazito LDS, najbolj brutalno vpleta v delo strokovnih služb.

Pravzaprav takoj so začeli s popolnoma političnimi menjavami vseh direktorjev direktoratskih organov v sestavi in generalne sekretarke. Vsa ta delovna mesta smo v našem mandatu pokrili izključno z visoko strokovnim nepolitičnim kadrom s pravo mero lojalnosti do vodstva ministrstva in Vlade RS. Vsi, ki so zasedali ta mesta, so bili 20 in več let državni uradniki z izjemno bogatimi delovnimi izkušnjami in strokovnim znanjem in so pred zasedbo položaja že nekaj let bili v nazivu podsekretarja ali sekretarja. Njihove menjave so potekale s poskusi diskreditacij in kar je še huje, izključno po političnih predispozicijah. Tako so vsa ta delovna mesta praktično brez izjeme zasedli člani ali dolgoletni simpatizerji stranke LDS. To je eden od redkih resorjev, kjer ni bilo drugačnega kadrovanja na ključna mesta zaradi strokovnosti ali kompetenc, ampak samo in izključno z LDS.

Takšen pristop je privedel do absolutne podreditve celotnega sistema notranjega ministrstva izključno eni stranki – LDS. Na čelo policije so postavili poslušnega človeka, ki ga je vodil bivši državni sekretar, ki to ni več, saj je vodja protikorupcijske komisije, njegovo mesto v MNZ pa je zasedel absolutno lojalen član LDS (od ustanovitve naprej). Ministrica tako obvladuje sistem policije in zgolj po naključju pridejo v javnost kakšne neljube zadeve, v glavnem zaradi popolnega nezadovoljstva zaposlenih.

Tak nadzor ene stranke nad represivnimi organi, tudi v povezavi s pravosodjem in pritiski na tožilstvo in sodstvo, je popolnoma nedemokratičen in brez zunanjskega nadzora. To pomeni v teoriji, da je lahko vsakdo preganjan brez vpletenosti v določeno zadevo in se cela zadeva sprocesira do sodišča kakor želi nekaj posameznikov in v tistem trenutku, ko tem posameznikom najbolj ustreza. Pravzaprav gre pri celotni zadevi za t.i. »projekt Katarina Kresal« in preko nje za obvladovanje tega sistema za koristi zelo ozkega kroga kapitala (zgolj nekaj posameznikov), katerih cilj je olastniniti, kar se še da v državi in ostati nekaznovan, potem pa je tako vseeno kaj bo.

Sistem ožjega dela ministrstva dela v popolnem krču, nekatera področja so popolnoma razgradili, npr. področje prometa, kjer vse prenašajo ali na Ministrstvo za promet ali na Agencijo. Tako se ministrstvo pravzaprav spreminja v ministrstvo za policijo in ne notranje zadeve. Namen je, da se sistem razgradi do te mere, da ga ob prevzemu neke druge vlade ne bo mogoče obvladovati, ker bodo vsi direktorji Agencij, ki so izključno politično nameščeni, naenkrat čudežno postali eksperti in strokovnjaki, ki jih ne bo mogoče zamenjati ali pa bo ta proces dolg zaradi spreminjanja zakonodaje in vseh procesnih zapletov v zvezi s tem.

Menimo, da bo zato, ne samo na tem področju, nova vlada morala konsolidirati sistem državne uprave, kar bo težak in dolgotrajen proces.

ODBOR ZA KULTURO, PREDSEDNIK DR. VASKO SIMONITI

Kjer ni opozicijskega glasu, ni demokracije

Ko beremo poročilo o izvajanju programa NPK 2008-2011 za leto 2009, nas obide prva osuplost: v letu 2009 toliko neuresničenih nalog oziroma napačnih potez ministrstva za kulturo, ki bi z njimi rado »zviševalo« raven slovenske kulturne ustvarjalnosti in seveda »izboljševalo« pogoje za delo njenim ustvarjalcem! - toda vse minulo leto dejavnost ministrstva ni bila deležna skoraj nikakršnih javnih odzivov, ki bi kritično vrednotili njegove ukrepe.

Kdor ima na voljo določeno mero spomina na preteklo in letošnje leto, se temu ne more čuditi. Nazorsko-politična usmeritev, ki je od ljudi na zadnjih državnozborskih volitvah izvabila/dobila oblast, ima že »od nekdanj« pod svojim okriljem veliko večino javnih glasil: z njihovimi uredništvii je molče dogovorjena za sodelovanje, ki je vsaj na kulturnem področju »zgodno«. Njihovi novinarji ne opažajo velikih napak na polju same kulturne politike, kaj šele v samem ministrstvu, kjer je čedalje manj svobodnega delovanja strokovnih služb, vse več pa samovolje novo zaposlenih birokratov oz. nesposobnih/vodljivih »strokovnjakov«. Ves ta spregled je rezultat dolgoletne »vzgoje«, tj. delovanja nazorsko-politične usmeritve, ki tačas ob drugem kroji tudi kulturno politiko: načrtno in namenoma ni omogočila obstoja neodvisne, relevantne opozicije, ki bi bila ob drugem javni dejavnik za odpiranje polemike in spodbujanje različnosti mnenj. To kljub temu, da vse demokratične države, vključno z njihovimi strankami na oblasti, vedo: kjer ni relevantnega opozicijskega glasu, ni demokracije. Kajti samo v sporu, polemiki, soočenju različnih mnenj v javnosti se oblikujejo najboljše rešitve – sicer jih brez težav vsili vladajoča ekipa ali kar avtoritarni minister/ministrica. To se zdaj dogaja v Sloveniji; že leta »v kulturi« ni bilo medijskega zatišja, kakršnemu smo priča v zadnjih dveh letih te oblasti. Osrednji mediji postajajo zgolj orodje politične oblasti. Na področju svobode tiska pa se Slovenija naglo približuje državam z omejeno medijsko svobodo. To ponazarjajo ugotovitve mednarodnih nevladnih organizacij Reporters without borders in Freedom House, ki v letu 2010 uvrščata Slovenijo za šestnajst oziroma sedem mest nižje kot v letu 2008.

Drugič: v poročilu o izvajanju NPK beremo, da je bilo leto 2009 s svojimi dosežki in raznolikostjo približno takšno kot tisto poprej. Pomanjkljivosti, ki jih v nadaljevanju naštevamo, tega ne potrjujejo – in v poročilu so v glavnem neskrbno zamolčane. »Dopolnitev« veljavnega nacionalnega programa za arhitekturo in varstvom krajine morda načeloma ni vprašljiva, saj sodi zlasti arhitektura k umetniškemu izrazu, toda v praksi je vse to vendarle življenjsko povezano z drugimi dejavnostmi – zato se zastavlja vprašanje finančnih obveznostih za spodbujanje tega segmenta nacionalnega programa; bo to nalogo prevzelo zgolj ministrstvo za kulturo? Iz pregleda strukture državnega proračuna za kulturo po ključnih programskih sklopih je razvidno, da je bilo v letu 2009 od sedemnajstih področij kar štirinajst finančno prikrajšanih glede na leto 2008 (povečana so bila sredstva v sicer zanemarljivih zneskih za ljubiteljsko kulturo in manjšinske skupnosti, nekoliko bolj pa za investicije).

ODBOR ZA OKOLJE IN PROSTOR, PREDSEDNICA DR. ROMANA JORDAN CIZELJ

Koalicijske predvolilne obljube na področju okolja se ne izpolnjujejo

Slovenija ima kot nekdanja socialistična država po dvajsetih letih še vedno negativno dediščino zapostavljanja okoljskih vprašanj. Ocenjujemo, da so danes med največjimi problemi varstva okolja: odpadki, kakovost zraka (še posebej prašni delci PM10, dušikov oksid, ozon), ukrepanje proti podnebnim spremembam in prilagajanje nanje, protipoplavna varnost, slaba zakonodaja (obsežna in kompleksna, pogosto neusklajena), izvajanje evropske zakonodaje (vrsta postopkov v okviru EU, grozijo nam sankcije) in zagotavljanje neodvisnega, učinkovitega in pravočasnega ukrepanja inšpekcijskih služb. Stanje okolja je slabše tudi zaradi slabega upravljanja države, neurejenega upravljanja pokrajin in lokalnih skupnosti, premalo učinkovite javne uprave in neusklajenosti delovanja med ministrstvi.

Sedanja koalicija k razreševanju nakopičenih težav ni pristopila, kljub temu da je bilo varstvo okolja pomembna komponenta predvolilnih programov vseh koalicijskih strank z izjemo DeSUSa. Koalicijski sporazum je za to področje napisan neobvezujoče, v smislu izmikanja in prelaganja odgovornosti (Slovenija bi morala, prizadevali si bomo). Sporazum vsebuje le eno časovno definirano zavezo, in sicer, da je treba izdelati prostorske načrte in pridobiti zemljišča za glavne razvojne projekte mandata »takoj«. Ta zaveza na polovici mandata še ni realizirana. Poleg tega koalicija sploh ni objavila, kaj so glavni razvojni projekti mandata. Nobena od ostalih zavez ne vsebuje časovnega roka.

Takšno delovanje vlade je v dveh letih praktično na vseh področjih okolja, prostora in podnebnih sprememb poslabšalo stanje. Odnos vlade do tega resorja terja temeljito spremembo, izvajanje okoljskih politik mora postati prednostna naloga slovenske prihodnosti.